

Αρμενοπουλος

Μηνιαία νομική επιθεώρηση

2

ΕΤΟΣ 72ο
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2018

Από τα ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

177	ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ Ο κανονισμός 1215/12 υπό το πρίσμα του θεμελιώδους δικαιώματος χρηστής δίκης και της νομολογίας του Στρασβούργου ΧΑΡΗ ΤΑΓΑΡΑ, Καθηγήτῃ Πάντειου Πανεπιστημίου
191	Η δημόσια τάξη ως μέτρο ελέγχου των αποφάσεων κατά το ενωσιακό δίκαιο, ιδίως κατά τη νομολογία του ΔΕΕ. Προς μια "ευρωπαϊκή δημόσια τάξη" ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Δ.Ν.-Δικηγόρου
205	Ο τύπος και η δημοσίευση των διαθηκών στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΚΟΥ, Συμβολαιογράφου Θεσσαλονίκης, Αντιπροέδρου Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Παγκόσμιας Ένωσης Συμβολαιογράφων
216	ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ Αστικό δίκαιο ΕφΠειρ 322/2016, Πραγματικό ελάττωμα. Υπαναχώρηση μετά την παρέλευση διετίας από την τελευταία διόρθωση ΕφΑθ 421/2018, Πράγματα ιερά και άγια ως εκτός συναλλαγής ΜονΠρΑθ 7441/2017, Παραίτηση από τη νόμιμη μοίρα
236	Εμπορικό Δίκαιο ΜονΕφΑθ 1022/2017, CMR· «ηβηλημένη κακή διαχείριση»· παραγγελιοδόχος μεταφοράς ΜονΠρΛαμ 30/2018, Πεδίο εφαρμογής ν. 3869/2010, Μικροέμπορος
254	Εργατικό Δίκαιο ΜονΕφΘεσ 1983/2018, Διευθύνοντες υπάλληλοι, με παρατηρ. Δ. Σιδέρη ΜονΕφΕυβ 208/2017, Υποχρέωση ενημέρωσης και διαβούλευσης ΜονΠρΘεσ 10675/2018, Ανατιολόγητη καταγγελία σύμβασης εργασίας
268	Πολιτική Δικονομία ΜονΠρΘεσ 2105/2017, Η επιμέλεια τέκνων δεν ανήκει στη δικαιοδοσία του Μουφτή ΜονΠρΘεσ 4383/2017, Αρμοδιότητα και διαδικασία εκδίκασης αγωγής αναγνώρισης απεργίας ως παράνομης και καταχρηστικής από τρίτον

ΜονΠρΘεσ 14729/2017, Καν. 2201/2003. Διεθνής δικαιοδοσία για ρύθμιση δικαιώματος επικοινωνίας παππούδων

287 **ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ**
ΟλομΑΠ 3/2018, Αποπλάνηση ανηλίκου και συναίνεση του παθόντος
ΑΠ 1779/2018, Απόλυτη ακυρότητα λόγω κακής σύνθεσης του Εφετείου

299 **ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ**
ΣτΕ 3312/2017, Αντισυνταγματικό το σύστημα υποβολής δηλώσεων πόθεν έσχες, παρατηρ. Α. Καϊδατζή
ΣτΕ 2817/2017, Αντίθετη στην αρχή της αξιοκρατίας η αδιάκριτη κατάργηση του προβαδίσματος των κατηγοριών για θέσεις Προϊσταμένων στους Οργανισμούς των υπηρεσιών
ΤρΔΕφΛαρ 44/2018, Απαγορεύεται η ανάκληση αναπλ. Προϊσταμένου οργανικής μονάδας, ο οποίος κατείχε τέτοια θέση κατά τη δημοσίευση του ν. 4369/2016

321 **ΔΙΚΑΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**
ΔΕΕ, 10.4.2018, C-91/16, Υπό ποιες προϋποθέσεις είναι δυνατή η έκδοση υπηκόου της Ένωσης προς τρίτα κράτη, παρατηρ. Αθ. Τάκη
ΔΕΕ, 25.12.2018, C-473/16, Η εξέταση του ισχυρισμού του φόβου δίωξης λόγω γενετήσιου προσανατολισμού, παρατηρ. Αθ. Τάκη

348 **ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ**
Η νομική ισχύς των βυζαντινών χρυσόβουλλων και πατριαρχικών εγγράφων κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας: το πατριαρχικό τακρίριο του 1791 για τη λίμνη Βιστωνίδα
ΣΟΦΙΑΣ ΤΖΩΤΖΑΚΑΚΗ - ΤΖΑΡΙΔΟΥ, Επίκ. Καθηγήτριας Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.

362 **ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ**
Παρατηρήσεις γύρω από την τροποποίηση διατάξεων του ΚΠολΔ από τον ν. 4509/2017
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ, Δικηγόρου Αθηνών

IV. ΔΙΚΑΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΔΕΕ της 10^{ης} 04.2018
(υπόθεση C-191/16)

Romano Pisciotti κατά Bundesrepublik Deutschland

«Προδικαστική παραπομπή - Ιθαγένεια της Ένωσης - Άρθρα 18 και 21 ΣΛΕΕ - Έκδοση στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής υπηκόου κράτους μέλους που άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας- Συμφωνία εκδόσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αυτού του τρίτου κράτους - Πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης - Απαγόρευση εκδόσεως ισχύουσα μόνο για τους ημεδαπούς - Περιορισμός στην ελεύθερη κυκλοφορία - Δικαιολόγηση στηριζόμενη στην αποτροπή της ατιμωρησίας - Αναλογικότητα - Ενημέρωση του κράτους μέλους καταγωγής του υπηκόου της Ένωσης»

1. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 18, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

2. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Romano Pisciotti, Ιταλού υπηκόου, και της Bundesrepublik Deutschland (Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας) με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως του υποβληθείσα στο εν λόγω κράτος μέλος από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Το νομικό πλαίσιο
Το δίκαιο της Ένωσης
Η Συμφωνία ΕΕ-ΗΠΑ

3. Η Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την έκδοση, της 25ης Ιουνίου 2003 (ΕΕ 2003, L 181, σ. 27, στο εξής: Συμφωνία ΕΕ-ΗΠΑ), ορίζει, στο άρθρο 1, τα εξής:

«Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας, να προβούν σε ενίσχυση της συνεργασίας στα πλαίσια των ισχυουσών σχέσεων σε θέματα έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής όσον αφορά την έκδοση εγκληματιών.»

4. Η Συμφωνία ΕΕ-ΗΠΑ προβλέπει, στο άρθρο 10 το οποίο επιγράφεται «Αιτήσεις έκδοσης ή παράδοσης που υποβάλλονται από πλείονα κράτη», τα εξής:

«1. Αν το προς ό η αίτηση κράτος λαμβάνει αιτήσεις από το αιτούν κράτος και από οιοδήποτε άλλο κράτος ή κράτη για την έκδοση του ίδιου προσώπου, είτε για το ίδιο αδίκημα είτε για διαφορετικά αδικήματα, η εκτελεστική αρχή του προς ό η αίτηση κράτους καθορίζει εάν και σε ποιο κράτος θα παραδώσει το πρόσωπο.

2. Αν το προς ό η αίτηση κράτος μέλος λαμβάνει

αίτηση έκδοσης από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και αίτηση παράδοσης δυνάμει του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως για την έκδοση του ίδιου προσώπου, είτε για το ίδιο είτε για διαφορετικά αδικήματα, η αρμόδια αρχή του προς ό η αίτηση κράτους μέλους καθορίζει σε ποίο κράτος [...] θα παραδώσει, ενδεχομένως,] το πρόσωπο. Για τον σκοπό αυτό, αρμόδια αρχή είναι η εκτελεστική αρχή του προς ό η αίτηση κράτους μέλους αν, στο πλαίσιο της εν ισχύ διμερούς συνθήκης έκδοσης μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και του κράτους μέλους, οι αποφάσεις επί των συντρεχουσών αιτήσεων υποβάλλονται από την εν λόγω αρχή αν αυτό δεν προβλέπεται στη διμερή συνθήκη έκδοσης, η αρμόδια αρχή ορίζεται από το οικείο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 19.

3. Κατά τη λήψη της απόφασής του, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2, το προς ό η αίτηση κράτος εξετάζει όλους τους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των παραγόντων που ήδη προβλέπονται στην εφαρμοστέα συνθήκη έκδοσης, και, εφόσον δεν προβλέπονται ήδη, των ακόλουθων:

α) του αν οι αιτήσεις έχουν υποβληθεί δυνάμει συνθήκης·

β) των τόπων στους οποίους έχει διαπραχθεί κάθε επί μέρους αδίκημα·

γ) των αντίστοιχων συμφερόντων των αιτούντων κρατών·

δ) της σοβαρότητας των αδικημάτων·

ε) της υπηκοότητας του θύματος·

στ) της δυνατότητας τυχόν μετέπειτα έκδοσης μεταξύ των αιτούντων κρατών και

ζ) της χρονολογικής σειράς παραλαβής των αιτήσεων των αιτούντων κρατών.»

5. Το άρθρο 17 της Συμφωνίας ΕΕ-ΗΠΑ, το οποίο επιγράφεται «Μη παρέκκλιση», ορίζει τα εξής:

«1. Η παρούσα συμφωνία δεν επηρεάζει την προβολή, από το προς ό η αίτηση κράτος, λόγων άρνησης σχετικά με θέμα που δεν διέπεται από την παρούσα συμφωνία, αλλά το οποίο προβλέπεται σε διμερή συνθήκη έκδοσης μεταξύ κράτους μέλους και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

2. Όταν οι συνταγματικές αρχές ή αμετάκλητες δεσμευτικές δικαστικές αποφάσεις του προς ό η αίτηση κράτους ενδέχεται να θέτουν εμπόδιο στην εκπλήρωση της υποχρέωσής του έκδοσης και η επίλυση του θέματος δεν προβλέπεται στην παρούσα συμφωνία ή την εφαρμοστέα διμερή συνθήκη, πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις μεταξύ του αιτούντος και του προς ό η αίτηση κράτους.»

Η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ

6. Στους κανόνες δικαίου της Ένωσης που αφορούν τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης πε-

από τη σκέψη 46 της αποφάσεως της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), στο πλαίσιο υποθέσεως όπου δεν υπήρχε διεθνής σύμβαση περί εκδόσεως μεταξύ της Ένωσης και του συγκεκριμένου τρίτου κράτους, θα μπορούσε να εφαρμοστεί και σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, κατά την οποία η Συμφωνία ΕΕ-ΗΠΑ παρέχει στο προς ο η αίτηση εκδόσεως κράτος μέλος την ευχέρεια να μην εκδίδει τους δικούς του υπηκόους.

53. Το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να κλονιστεί από το επιχείρημα ορισμένων κυβερνήσεων που υπέβαλαν παρατηρήσεις ότι, κατ' ουσίαν, η προτεραιότητα που αναγνωρίζεται στην αίτηση παραδόσεως δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως έναντι αιτήσεως εκδόσεως υποβληθείσας από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής θα καθιστούσε κενό περιεχομένου τον κανόνα του άρθρου 10, παράγραφοι 2 και 3, της Συμφωνίας ΕΕ-ΗΠΑ, δυνάμει του οποίου, σε περίπτωση συντρεχουσών αιτήσεων, η αρμόδια αρχή του προς ό η αίτηση εκδόσεως κράτους μέλους καθορίζει το κράτος στο οποίο θα παραδοθεί το πρόσωπο βάσει όλων των σχετικών στοιχείων.

54. Πράγματι, η δυνατότητα του μηχανισμού συνεργασίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 51 της παρούσας αποφάσεως να εμποδίζει αίτηση εκδόσεως προς τρίτο κράτος δίδοντας προτεραιότητα σε ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως, ούτως ώστε να θίγεται λιγότερο η άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας (βλ., συναφώς, απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, σκέψη 49), δεν είναι αυτόματη. Συνεπώς, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της αποτροπής του κινδύνου να παραμείνει ατιμώρητο το πρόσωπο που κατηγορείται στην αίτηση εκδόσεως ότι τέλεσε αξιόποινες πράξεις, πρέπει το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως, το οποίο έχει ενδεχομένως εκδώσει κράτος μέλος άλλο από το προς ό η αίτηση εκδόσεως κράτος μέλος, να αφορά τουλάχιστον τις ίδιες πράξεις, το δε κράτος μέλος που εξέδωσε το ένταλμα πρέπει να έχει, όπως προκύπτει από τη σκέψη 50 της αποφάσεως της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), δικαιοδοσία, βάσει του εθνικού του δικαίου, να ασκήσει δίωξη κατά του προσώπου αυτού για τις πράξεις αυτές, ακόμη και αν έχουν τελεσθεί στην αλλοδαπή.

55. Εν προκειμένω, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 52 των προτάσεών του, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία και από την επ' ακροατηρίου συζήτηση προκύπτει ότι οι προξενικές αρχές της Ιταλικής Δημοκρατίας ενημερώθηκαν για την κατάσταση του R. Piscioti πριν από την εκτέλεση της επίμαχης στην κύρια δίκη αιτήσεως εκδόσεως, χωρίς να εκδοθεί από τις ιταλικές δικαστικές αρχές ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως έναντι του προσώπου αυτού.

56. Συνεπώς, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, κατά την οποία ένας πολίτης της Ένωσης ο οποίος αποτέλεσε αντικείμενο αιτήσεως

εκδόσεως προς τις Ηνωμένες Πολιτείες στο πλαίσιο της Συμφωνίας ΕΕ-ΗΠΑ συνελήφθη σε κράτος μέλος άλλο από αυτό της ιθαγένειάς του με σκοπό την ενδεχόμενη εκτέλεση της αιτήσεως αυτής, τα άρθρα 18 και 21 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι δεν εμποδίζουν το προς ο η αίτηση εκδόσεως κράτος μέλος να διακρίνει, βάσει κανόνα του συνταγματικού δικαίου, μεταξύ των υπηκόων του και των υπηκόων άλλων κρατών μελών και να επιτρέπει την έκδοση αυτή ενώ δεν επιτρέπει την έκδοση των δικών του υπηκόων, εφόσον το προς ο η αίτηση κράτος μέλος έχει παράσχει προηγουμένως στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους του οποίου την ιθαγένεια έχει αυτός ο πολίτης τη δυνατότητα να ζητήσουν την έκδοσή του στο πλαίσιο ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως και το τελευταίο αυτό κράτος μέλος δεν έχει λάβει κανένα σχετικό μέτρο.

Επί του τρίτου και του τετάρτου ερωτήματος

57. Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο ερώτημα, παρέλκει η εξέταση του τρίτου και του τετάρτου ερωτήματος.

(Βλ. Παρατηρήσεις κοινές με την επόμενη υπόθεση)

**ΔΕΕ της 6ης 09.2017 (Διάταξη)
(υπόθεση C-473/15)**

**Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR κατά
Eugen Adelsmayr**

«Προδικαστική παραπομπή - Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου - Έκδοση υπηκόου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τρίτο κράτος στο οποίο διατρέχει τον κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου - Ιθαγένεια της Ένωσης - Άρθρα 18 και 21 ΣΛΕΕ - Άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Προστασία έναντι της εκδόσεως»

1. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 18 ΣΛΕΕ και του άρθρου 6, του άρθρου 19, παράγραφος 2, και των άρθρων 47 και 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

2. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR και του Eugen Adelsmayr σχετικά με την καταβολή αποζημιώσεως για υπαναχώρηση από σύμβαση λόγω του φόβου εκδόσεως.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

3. Η Peter Schotthöfer & Florian Steiner, δικηγορική εταιρία με έδρα το Μόναχο (Γερμανία), κάλεσε τον E. Adelsmayr, Αυστριακό ιατρό ο οποίος διαμένει στην Αυστρία, να πραγματοποιήσει, τον Ιανουάριο του 2015, διάλεξη ενώπιον των πελατών της με θέμα τις συν-

θήκες εργασίας και τις ποινικές διώξεις στα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, χώρα στην οποία άσκησε το επάγγελμα του ιατρού αναισθησιολόγου και του εντατικολόγου επί σειρά ετών από το 2004.

4. Τον Φεβρουάριο του 2009, ένας από τους ασθενείς του E. Adelsmayr στα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, ο οποίος βρισκόταν σε βαριά κατάσταση και είχε υποστεί πολλαπλές καρδιακές ανακοπές, κατέληξε έπειτα από εγχείρηση, έχοντας υποστεί νέα καρδιακή ανακοπή. Ο E. Adelsmayr κατηγορήθηκε ότι ευθυνόταν για τον θάνατο αυτό.

5. Κατόπιν καταγγελίας ενός ιατρού του νοσοκομείου στο οποίο εργαζόταν ο E. Adelsmayr, πραγματοποιήθηκε έρευνα την οποία διηύθυνε κατά κύριο λόγο ο ιατρός αυτός. Το πόρισμα της έρευνας ήταν ότι είχε διαπραχθεί ανθρωποκτονία εκ προθέσεως.

6. Το 2011 κινήθηκε στο Ντουμπάι (Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα) διαδικασία κατά την οποία ο εισαγγελέας ζήτησε να επιβληθεί στον E. Adelsmayr η ποινή του θανάτου. Αυτός όμως αναχώρησε από τα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα το 2012. Καταδικάστηκε ερήμην σε ισόβια κάθειρξη στο πλαίσιο διαδικασίας προσωρινού χαρακτήρα, η δε αρχική διαδικασία μπορούσε ανά πάσα στιγμή να επαναληφθεί και να οδηγήσει σε καταδίκη του ενδιαφερομένου στην ποινή του θανάτου.

7. Κατά του E. Adelsmayr κινήθηκε και στην Αυστρία ποινική διαδικασία για τις κατηγορίες που είχαν απαγγελθεί εναντίον του στα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα. Η διαδικασία αυτή παύθηκε όμως στις 5 Μαΐου 2014 από τον Αυστριακό εισαγγελέα, ο οποίος επισήμανε ότι «ο καθού η παρούσα διαδικασία μπόρεσε να δημιουργήσει την πειστική εντύπωση ότι η κινήσεια στο Ντουμπάι διαδικασία αποτελούσε πιθανότατα προϊόν σκευωρίας εις βάρος του».

8. Οι αυστριακές αρχές συνέστησαν στον E. Adelsmayr να απευθυνθεί γραπτώς σε ορισμένα κράτη για να ελέγξει κατά πόσον μπορούσε να εισέλθει στο έδαφός τους χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο παραδόσεώς του στις αρχές των Ενωμένων Αραβικών Εμιράτων.

9. Τον Οκτώβριο του 2014, ο E. Adelsmayr έλαβε την προσφορά της Peter Schotthpfer & Florian Steiner σχετικά με την προαναφερθείσα στη σκέψη 3 της παρούσας διατάξεως διάλεξη. Η προσφορά αυτή οδήγησε στην υπογραφή συμβάσεως.

10. Το σημείο 5.1. της συμβάσεως αυτής, που αφορούσε την καταβολή αποζημιώσεως σε περίπτωση υπαναχωρήσεως, έχει ως εξής:

«Ο ομιλητής δεσμεύεται, σε περίπτωση που η διάλεξη την οποία αφορά η παρούσα σύμβαση ματαιωθεί με δική του υπαιτιότητα, το αργότερο ένα μήνα πριν από την ημερομηνία της διαλέξεως αυτής, να καταβάλει στους διοργανωτές κατ' αποκοπήν αποζημίωση ύψους 150 ευρώ».

11. Κατά τα τέλη Νοεμβρίου του 2014, κατόπιν εντάσεων που δημιουργήθηκαν μεταξύ της Δημοκρατίας της Αυστρίας και του Βασιλείου της Σαουδικής Αραβίας, ο E. Adelsmayr άρχισε να έχει ενδοιασμούς όσον

αφορά τη μετάβασή του στη Γερμανία προκειμένου να πραγματοποιήσει τη διάλεξη στο κράτος αυτό. Ζήτησε από τις γερμανικές αρχές να του χορηγήσουν εγγύηση ασφαλούς διελεύσεως, διευκρινίζοντας ότι χρειαζόταν επειγόντως απάντηση, δεδομένου ότι η διάλεξη δεν μπορούσε να ματαιωθεί μετά τις 15 Δεκεμβρίου 2014.

12. Στις 12 Δεκεμβρίου 2014, μη έχοντας λάβει απάντηση από τις εν λόγω αρχές, ο E. Adelsmayr ενημέρωσε εγγράφως την Peter Schotthpfer & Florian Steiner για τη ματαίωση της διαλέξεως.

13. Βάσει του σημείου 5.1 της συμβάσεως με τον E. Adelsmayr, η Peter Schotthpfer & Florian Steiner απήλυθε σε αυτόν όχληση για την καταβολή του ποσού των 150 ευρώ, την οποία ακολούθησε, στις 3 Φεβρουαρίου 2015, διαταγή πληρωμής.

14. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο απευθύνθηκε στο Δικαστήριο, δεν είχε εκδοθεί διεθνές ένταλμα συλλήψεως εις βάρος του E. Adelsmayr. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η επίμαχη ματαίωση της διαλέξεως οφείλεται σε υπαιτιότητα του ενδιαφερομένου ή αν οι ενδοιασμοί του να εισέλθει στο γερμανικό έδαφος είναι δικαιολογημένοι.

15. Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Bezirksgericht Linz (ειρηνοδικείο Linz, Αυστρία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

[...]

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

16. Δυνάμει του άρθρου 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν ερώτημα που υποβάλλεται με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι ταυτόσημο με ερώτημα επί του οποίου το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί, όταν η απάντηση σε τέτοιο ερώτημα μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία ή όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ερώτημα, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.

17. Το άρθρο αυτό πρέπει να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση.

18. Με το δεύτερο ερώτημα, του οποίου η εξέταση πρέπει να προηγηθεί, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 19, παράγραφος 2, και το άρθρο 47 του Χάρτη πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι η αίτηση εκδόσεως που υποβάλλεται από τρίτη χώρα και αφορά πολίτη της Ένωσης, ο οποίος, ασκώντας το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, αναχωρεί από το κράτος μέλος καταγωγής του προκειμένου να παραμείνει προσωρινώς στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, πρέπει να απορριφθεί από το δεύτερο αυτό κράτος, εφόσον ο ως άνω πολίτης διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του

θανάτου στην περίπτωση που χωρήσει έκδοσή του.

19. Σε ό,τι αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής του Χάρτη σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η απόφαση ενός κράτους μέλους να εκδώσει πολίτη της Ένωσης, σε περίπτωση που αυτός έχει κάνει χρήση του δικαιώματός του να κυκλοφορεί ελεύθερα στην Ένωση μετακινούμενος από το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος προς άλλο κράτος μέλος, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 18 και 21 ΣΛΕΕ και, επομένως, του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, σκέψεις 31 και 52).

20. Το Δικαστήριο συνήγαγε από τα ανωτέρω ότι οι διατάξεις του Χάρτη, ιδίως δε το άρθρο 19, είναι εφαρμοστέες στην περίπτωση τέτοιας αποφάσεως (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, σκέψη 53).

21. Το ίδιο σκεπτικό έχει εφαρμογή και στην υπό κρίση υπόθεση, η οποία αφορά τη δυνατότητα ενός Αυστριακού υπηκόου να μεταβεί σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο του οποίου είναι υπήκοος, εν προκειμένω στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, προκειμένου να πραγματοποιήσει διάλεξη στο κράτος αυτό, και, ως εκ τούτου, να ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο να εκδοθεί.

22. Σε ό,τι αφορά την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 2, του Χάρτη, υπενθυμίζεται ότι, βάσει της διατάξεως αυτής, κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

23. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, σε περίπτωση που κράτος μέλος επιλαμβάνεται αιτήσεως τρίτου κράτους για την έκδοση υπηκόου άλλου κράτους μέλους, το πρώτο από τα κράτη μέλη αυτά οφείλει να διακριβώσει ότι η έκδοση δεν θα έχει ως αποτέλεσμα προσβολή των κατά το άρθρο 19 του Χάρτη δικαιωμάτων (απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, σκέψη 60).

24. Συναφώς, κατά το μέτρο που η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους από το οποίο ζητείται η έκδοση έχει στη διάθεσή της στοιχεία που μαρτυρούν πραγματικό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισεως προσώπων στο τρίτο κράτος το οποίο ζήτησε την έκδοση, οφείλει να εκτιμήσει κατά πόσον υπάρχει τέτοιος κίνδυνος οσάκις καλείται να αποφανθεί επί της εκδόσεως προσώπου στο κράτος αυτό, στηριζόμενη σε αντικειμενικά στοιχεία τα οποία είναι αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως ενημερωμένα (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, σκέψεις 58 και 59).

25. Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά τη δίκη του E. Adelsmayr στα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, ο εισαγγελέας ζήτησε να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου. Προσθέτει ότι ο ενδια-

φερόμενος καταδικάστηκε ερήμην σε ισόβια κάθειρξη με απόφαση έχουσα προσωρινά μόνο αποτελέσματα και ότι σε περίπτωση επανενάρξεως της ποινικής διαδικασίας κατόπιν εκδόσεως του ενδιαφερομένου είναι δυνατόν να επιβληθεί η ποινή του θανάτου.

26. Επομένως, ο E. Adelsmayr διατρέχει «σοβαρό κίνδυνο», κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 2, του Χάρτη, να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου σε περίπτωση εκδόσεώς του.

27. Συνεπώς, στο δεύτερο ερώτημα, κατά το μέτρο που αφορά το άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η ως άνω διάταξη πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η αίτηση εκδόσεως που υποβάλλεται από τρίτη χώρα και αφορά πολίτη της Ένωσης, ο οποίος, ασκώντας το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, αναχωρεί από το κράτος μέλος καταγωγής του προκειμένου να παραμείνει προσωρινώς στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, πρέπει να απορριφθεί από το δεύτερο αυτό κράτος, εφόσον ο ως άνω πολίτης διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου στην περίπτωση που χωρήσει έκδοσή του.

28. Δεδομένης της απαντήσεως που δόθηκε στο σκέλος αυτό του δεύτερου ερωτήματος, παρέλκει η εξέταση τόσο του ερωτήματος αυτού κατά το μέτρο που αφορά το άρθρο 47 του Χάρτη όσο και του πρώτου, του τρίτου και του τέταρτου ερωτήματος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η στέρηση της ελευθερίας και η έκδοση αποτελούν θεσμούς που βρίσκονται στο στενό πυρήνα των εξουσιών των κρατών, καθώς συνδέονται με το κρατικό προνόμιο της βίας και την εθνική κυριαρχία. Για το λόγο αυτό η πλειοψηφία των κρατών διαθέτουν συνταγματικές προβλέψεις που θεσπίζουν αυστηρές ρυθμίσεις ως προς την έκδοση και η διεθνής ή ευρωπαϊκή ενοποίηση των συναφών κανόνων είναι εξαιρετικά δυσχερής. Για παράδειγμα το άρθρο 5§2 του ελληνικού Συντάγματος απαγορεύει την έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας, ενώ το άρθρο 16§2 του γερμανικού Θεμελιώδους Νόμου προβλέπει ότι Γερμανός απαγορεύεται να εκδοθεί στην αλλοδαπή. Το πολύ σημαντικό ζήτημα της έκδοσης υπηκόων της Ένωσης προς τρίτες χώρες απετέλεσε το ερώτημα που απασχόλησε το Δικαστήριο της Ένωσης σε δύο πρόσφατες υποθέσεις.

Στην πιο πρόσφατη (C-191/16) ο Ιταλός υπήκοος κ. Piscioti καταζητούνταν από τις ΗΠΑ δυνάμει εντάλματος σύλληψης για αδίκημα σχετιζόμενο με τη νόθευση του ανταγωνισμού. Ο καταζητούμενος πέταξε από τη Νιγηρία προς την Ιταλία με ενδιάμεσο σταθμό τη Γερμανία. Στο γερμανικό αεροδρόμιο συνελήφθη με σκοπό την εκτέλεση του εντάλματος και την παράδοσή του στις αμερικανικές αρχές. Το ζήτημα της έκδοσης προς τις ΗΠΑ έχει ρυθμιστεί με τη Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής της 25ης Ιουνίου 2003. Εντούτοις η ύπαρξη της συμφωνίας

ΕΕ-ΗΠΑ δεν οδήγησε στην πλήρη κατάργηση της αμοιодιότητας των κρατών μελών ως προς το ζήτημα της έκδοσης, διότι η συμφωνία δεν περιέχει κανένα κανόνα που να αφορά ειδικά την έκδοση ημεδαπών ή υπηκόων άλλων κρατών μελών από το προς ό η αίτηση κράτος προς το αιτούν κράτος. Μάλιστα το άρθρο 17 της συμφωνίας ΕΕ-ΗΠΑ αφήνει στα συμβαλλόμενα κράτη τη δυνατότητα να επικαλεστούν λόγους αρνήσεως που απορρέουν, μεταξύ άλλων, από διμερή συμφωνία έκδοσης ή από τις συνταγματικές αρχές του κράτους προς το οποίο υποβλήθηκε η αίτηση.

Όταν απέτυχε κάθε απόπειρα του κ. Pisciotti να αποτρέψει δικαστικά τη διαδικασία έκδοσής του προς τις ΗΠΑ, ο καταζητούμενος μεταφέρθηκε, δικάστηκε και καταδικάστηκε στις ΗΠΑ, όπου και εξέτισε την ποινή φυλάκισης των 2 ετών που του επιβλήθηκε. Όμως ο ίδιος δεν θεώρησε το ζήτημα λήξαν και επέστρεψε στη Γερμανία, όπου και άσκησε κατά του γερμανικού κράτους αγωγή αποζημίωσης. Η αξίωσή του στηριζόταν στην κατάφωρη κατ' αυτόν παραβίαση του δικαιώματός του να προστατευθεί από την έκδοση, που το γερμανικό σύνταγμα επιφυλάσσει μόνο υπέρ των Γερμανών υπηκόων. Ο κ. Pisciotti επικαλέστηκε υπέρ του την ενωσιακή αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων και ζητούσε την επέκταση του συνταγματικού δικαιώματος των Γερμανών πολιτών στους πολίτες των άλλων κρατών μελών. Θεωρούσε δηλαδή ότι το άρθρο 18 ΣΛΕΕ επέτασσε την ίση μεταχείριση των προσώπων που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση (Γερμανοί και λοιποί ενωσιακοί υπήκοοι που απειλούνται με έκδοση), εφόσον η κατάσταση αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των Συνθηκών. Υποστήριζε δε πως η περίπτωση του ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής των Συνθηκών, εκτός άλλων, διότι είχε ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής σε έδαφος κράτους μέλους άλλου από αυτό της ιθαγένειάς του, έστω κι εάν η παραμονή του στο γερμανικό έδαφος ήταν συντομότητα ή ευκαιριακή.

Απαντώντας στο προδικαστικό ερώτημα του γερμανικού δικαστηρίου, το ΔΕΕ επιβεβαίωσε ότι η υπόθεση έχει διπλό σύνδεσμο με το ενωσιακό δίκαιο. Από τη μία έκρινε ότι η περίπτωση ενός πολίτη της Ένωσης που πραγματοποίησε ενδιάμεση στάση στη Γερμανία συνιστά άσκηση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Ένωσης και κατά συνέπεια εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαιού της Ένωσης. Από την άλλη, το γεγονός ότι ενεργοποιήθηκε η συμφωνία έκδοσης που συνήφθη από την Ένωση για λογαριασμό των κρατών μελών, συνιστά επίσης αναμφίβολα εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου.

Έπειτα, το Δικαστήριο, προς απογοήτευση του ενάγοντος, αποφάνθηκε ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν εμποδίζει το κράτος μέλος προς το οποίο υποβλήθηκε η αίτηση έκδοσης να διακρίνει, βάσει κανόνα του συνταγματικού δικαίου, μεταξύ των υπηκόων του και των υπηκόων άλλων κρατών μελών. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι

η Συμφωνία ΕΕ - ΗΠΑ παρέχει, καταρχήν, στα κράτη μέλη την ευχέρεια να επιφυλάσσουν, βάσει διατάξεων διμερούς συνθήκης (όπως η Συνθήκη εκδόσεως Γερμανίας - Ηνωμένων Πολιτειών) ή κανόνων του συνταγματικού τους δικαίου (όπως ο Θεμελιώδης Γερμανικός Νόμος), ειδικό καθεστώς στους υπηκόους τους απαγορεύοντας την έκδοσή τους. Σε περίπτωση όπως η επίμαχη, η άνιση μεταχείριση που συνίσταται στη δυνατότητα εκδόσεως ενός πολίτη της Ένωσης ο οποίος είναι υπήκοος άλλου κράτους μέλους (όπως ο κ. Pisciotti) συνεπάγεται πράγματι περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας.

Εντούτοις το αν ο περιορισμός της ελευθερίας συνάδει ή όχι με το ενωσιακό δίκαιο εξαρτάται από το εάν στηρίζεται σε αντικειμενικούς λόγους και εάν τελεί σε σχέση αναλογικότητας προς το θεμιτά επιδιωκόμενο σκοπό. Ως προς το σκοπό που επιδιώκει η γερμανική ρύθμιση, προστατεύοντας τους υπηκόους της από την έκδοση, το Δικαστήριο είχε κρίνει προγενέστερα στην υπόθεση Petruhhin (απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, C-182/15) ότι η έκδοση αποτελεί διαδικασία η οποία έχει ως στόχο την καταπολέμηση της ατιμωρησίας προσώπου το οποίο βρίσκεται σε επικράτεια διαφορετική από εκείνη στην οποία φέρεται να διέπραξε αξιόποινη πράξη. Μολονότι η μη έκδοση των ημεδαπών αντισταθμίζεται εν γένει από τη δυνατότητα του κράτους μέλους από το οποίο ζητείται η έκδοση να ασκήσει ποινική δίωξη κατά των υπηκόων του για αξιόποινες πράξεις που τέλεσαν εκτός της επικρατειάς του, αυτό το κράτος μέλος δεν διαθέτει, κατά κανόνα, δικαιοδοσία για την εκδίκαση τέτοιων περιστατικών οσάκις ούτε ο αυτουργός ούτε το θύμα της προβαλλομένης αξιόποινης πράξης έχει την ιθαγένεια του κράτους αυτού. Η έκδοση καθιστά, επομένως, δυνατή την αποτροπή του ενδεχομένου ατιμωρησίας αξιόποινων πράξεων τις οποίες τέλεσαν στο έδαφος ενός κράτους πρόσωπα τα οποία διέφυγαν εν συνεχεία από το κράτος αυτό.

Το Δικαστήριο του Λουξεμβούργου επιβεβαιώνει την κρίση αυτή, επαναλαμβάνοντας πως ο σκοπός της αποτροπής του κινδύνου ατιμωρησίας των προσώπων τα οποία έχουν τελέσει ποινικό αδίκημα αποτελεί θεμιτό στόχο που μπορεί, καταρχήν, να δικαιολογήσει έναν περιορισμό των ενωσιακών ελευθεριών. Πράγματι το γερμανικό δίκαιο δεν επέτρεπε να ασκηθούν ποινικές διώξεις στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά του εκζητούμενου ως προς τα αδικήματα που φέρεται ότι διαπράχθηκαν στις ΗΠΑ, διότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις δωσιδικίας των γερμανικών δικαστηρίων.

Απαιτείται, όμως, περαιτέρω το επίμαχο μέτρο να είναι αναγκαίο για να επιτευχθεί ο σκοπός της αποτροπής της ατιμωρησίας, ο οποίος πρέπει να μη μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο περιοριστικό μέτρο (κριτήριο αναλογικότητας).

Ένα λιγότερο επαχθές μέτρο θα ήταν η παράδοση του πολίτη της Ένωσης όχι στο τρίτο κράτος μέλος αλλά στο

κράτος μέλος καταγωγής του, εφόσον αυτό έχει δικαιοδοσία να ασκήσει δίωξη κατά του προσώπου αυτού στο πλαίσιο ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης για τις ίδιες πράξεις για τις οποίες κατηγορείται στην αίτηση έκδοσης. Η λύση αυτή, της ενεργοποίησης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και της προτεραιοποίησής του έναντι της έκδοσης προς τρίτο κράτος, προκύπτει και πάλι από την υπόθεση Petruhhin. Εκεί το ΔΕΕ είχε κρίνει πως, ελλείψει κανόνων του δικαίου της Ένωσης που διέπουν την έκδοση μεταξύ κρατών μελών και τρίτου κράτους, πρέπει να τίθενται σε εφαρμογή όλοι οι υφιστάμενοι επί ποινικών υποθέσεων βάσει του δικαίου της Ένωσης μηχανισμοί συνεργασίας και αμοιβαίας συνδρομής. Επομένως, πρέπει να δίδεται προτεραιότητα στην ανταλλαγή πληροφοριών με το κράτος μέλος του οποίου την ιθαγένεια έχει ο ενδιαφερόμενος προκειμένου να παρασχεθεί στις αρχές αυτού του κράτους μέλους η δυνατότητα έκδοσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, εφόσον έχουν βάσει του εθνικού δικαίου τους δικαιοδοσία να ασκήσουν δίωξη κατά του προσώπου αυτού για πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή. Το κράτος μέλος υποδοχής, συνεργαζόμενο κατά τον ανωτέρω τρόπο με το κράτος μέλος του οποίου την ιθαγένεια έχει ο ενδιαφερόμενος και δίδοντας προτεραιότητα σε αυτό το ενδεχόμενο ένταλμα σύλληψης αντί της αίτησης έκδοσης, ενεργεί με τρόπο που θίγει λιγότερο την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και ταυτόχρονα αποτρέπει στο μέτρο του δυνατού τον κίνδυνο ατιμωρησίας.

Εν προκειμένω, οι γερμανικές αρχές είχαν ενημερώσει τις προξενικές αρχές της Ιταλίας για την κατάσταση του κ. Pisciotti πριν από την εκτέλεση της αίτησης έκδοσης αλλά οι Ιταλικές αρχές δεν εξέδωσαν ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έναντι του υπηκόου τους. Συνεπώς, εφόσον είχε τηρηθεί και αυτή η επικουρική δικλείδα ασφαλείας υπέρ του ενωσιακού υπηκόου και οι αρχές του κράτους ιθαγένειάς του δεν ανταποκρίθηκαν στη δυνατότητα να διώξουν αυτές το αδίκημα για το οποίο ζητείτο η έκδοση, πληρούται το κριτήριο της αναλογικότητας και άρα, συνολικά, το δίκαιο της Ένωσης δεν εμποδίζει την έκδοση του κ. Pisciotti στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Τα νομολογιακά συμπεράσματα της υπόθεσης Petruhhin αξιοποιήθηκαν και στη δεύτερη σχολιαζόμενη κρίση του ΔΕΕ (C-473/15). Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης είναι αξιοσημείωτα. Μια γερμανική δικηγορική εταιρεία κάλεσε έναν αυστριακό γιατρό που διέμενε στην Αυστρία, τον κ. Adelsmayr, να δώσει μια διάλεξη με θέμα τις συνθήκες εργασίας και τις ποινικές διώξεις για ιατρική αμέλεια στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, όπου ο γιατρός άσκησε επί χρόνια το επάγγελμά του. Τέθηκε δε στη συμφωνία των δύο μερών ποινική ρήτρα ύψους 150 € για την περίπτωση που ο ομιλητής δεν θα παρίστατο στην εκδήλωση με υπαιτιότητά του.

Προγενέστερα ο κ. Adelsmayr είχε κατηγορηθεί στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ότι ευθυνόταν για το θάνατο ασθενή του. Η έρευνα είχε καταλήξει ότι επρόκειτο

γι' ανθρωποκτονία εκ προθέσεως και ερήμην του τού επιβλήθηκε, προσωρινά, ποινή ισόβιας κάθειρξης, με δυνατότητα μεταγενέστερης επιβολής της ποινής του θανάτου. Κατά του ιατρού κινήθηκε και στην Αυστρία ποινική διαδικασία για τις κατηγορίες που είχαν απαγγελθεί εναντίον του στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα αλλά αυτή παύθηκε από τον Αυστριακό εισαγγελέα, ο οποίος επισήμανε ότι «ο καθ' ου η παρούσα διαδικασία μπόρεσε να δημιουργήσει την πειστική εντύπωση ότι η κινηθείσα στο Ντουμπάι διαδικασία αποτελούσε πιθανότατα προϋπόθεση σκευωρίας εις βάρος του».

Καθώς οι αυστριακές αρχές συνέστησαν στον ιατρό να απευθυνθεί γραπτώς σε ορισμένα κράτη για να ελέγξει κατά πόσον μπορούσε να εισέλθει στο έδαφός τους χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο παράδοσής του στις αρχές των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, αυτός αναζήτησε σχετικές διαβεβαιώσεις από τις γερμανικές αρχές πριν μεταβεί στο Μόναχο για την προγραμματισμένη διάλεξή του. Όταν οι διαβεβαιώσεις δεν παρασχεθήκαν, ο ιατρός υπό το φόβο παράδοσής του στις αρχές του αραβικού κράτους ματαίωσε την ομιλία του με αποτέλεσμα η γερμανική δικηγορική εταιρεία να εκδώσει σε βάρος του διαταγή πληρωμής για το ποσό της ποινικής ρήτρας.

Το Δικαστήριο της Ένωσης επιβεβαίωσε ότι η πρόθεση του ιατρού να ασκήσει την ελευθερία κυκλοφορίας προς άλλο κράτος μέλος υπάγει αυτόν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 18 και 21 ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια υπάγει αυτόν και στο πεδίο εφαρμογής του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και δη στο άρθρο 19 αυτού, που προβλέπει ότι κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

Στη σκέψη 60 της υπόθεσης Petruhhin το ίδιο Δικαστήριο είχε κρίνει πως, σε περίπτωση που κράτος μέλος επιλαμβάνεται αίτησης τρίτου κράτους για την έκδοση υπηκόου άλλου κράτους μέλους, το πρώτο από τα κράτη μέλη αυτά οφείλει να διακρίβώσει ότι η έκδοση δεν θα έχει ως αποτέλεσμα προσβολή της απαγόρευσης του άρθρου 19 του Χάρτη. Συναφώς, κατά το μέτρο που η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους από το οποίο ζητείται η έκδοση έχει στη διάθεσή της στοιχεία που μαρτυρούν πραγματικό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης προσώπων στο τρίτο κράτος το οποίο ζήτησε την έκδοση, οφείλει να εκτιμήσει κατά πόσον υπάρχει τέτοιος κίνδυνος οσάκις καλείται να αποφανθεί σχετικά με την έκδοση προσώπου στο κράτος αυτό, στηριζόμενη σε αντικειμενικά στοιχεία τα οποία είναι αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως ενημερωμένα.

Εν προκειμένω, το αυστριακό δικαστήριο επισήμανε ότι ο κ. Adelsmayr καταδικάστηκε ερήμην σε ισόβια κάθειρξη δυνάμει απόφασης που έχει προσωρινά μόνο αποτελέσματα και ότι, σε περίπτωση επανέναρθξως της ποινικής διαδικασίας κατόπιν έκδοσης του ενδιαφερο-

μένον, είναι δυνατόν να επιβληθεί σ' αυτόν η ποινή του θανάτου στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Επομένως ο Αυστριακός ιατρός διατρέχει σοβαρό κίνδυνο, κατά την έννοια του άρθρου 19 του Χάρτη, να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου σε περίπτωση έκδοσής του και άρα προστατεύεται από το ενωσιακό δίκαιο έναντι ενός τέτοιου ενδεχομένου.

Βρισκόμαστε, συνεπώς, ενώπιον μιας διπλής επιβεβαίωσης της νομολογίας Petruhhin που υπαγάγει μεγάλο μέρος της διαδικασίας έκδοσης των πολιτών της Ένωσης από κράτος άλλο από αυτό της υπηκοότητάς τους στο πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου. Υπό την προϋπόθεση ότι ο ενωσιακός υπήκοος έχει στιγμιαία ασκήσει (Ιταλός υπήκοος που προσγειώθηκε στη Γερμανία ως ενδιάμεσο σταθμό) ή έχει κάνει τις προπαρασκευαστικές ενέργειες για να ασκήσει (Αυστριακός ιατρός που συμφώνησε να μεταβεί στη Γερμανία) την ελευθερία κυκλοφορίας σε έδαφος άλλου κράτους μέλους, το ενωσιακό δίκαιο κατοχυρώνει το δικαίωμά του να μην εκδοθεί σε χώρα όπου απειλείται με ποινή θανάτου ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση. Σε περίπτωση που δεν συντρέχει μια τέτοια απειλή, το ενωσιακό δίκαιο κατοχυρώνει περαιτέρω την προτεραιότητα του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έναντι της έκδοσης προς τρίτο κράτος ώστε, εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις δώξης του εγκλήματος στη χώρα της υπηκοότητάς του εκζητούμενου, αυτός να διωχθεί στη χώρα του και να μην εκδοθεί σε τρίτο κράτος.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΑΚΗΣ

ΔΕΕ της 25^{ης} 01.2018
(υπόθεση C-473/16)

F κατά Bevandorlasi is Allampolgarsagi Hivatal

«Προδικαστική παραπομπή - Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρο 7 - Σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής - Οδηγία 2011/95/ΕΕ - Κανόνες που αφορούν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα ή του καθεστώτος επικουρικής προστασίας - Φόβος διώξεως λόγω γενετήσιου προσανατολισμού - Άρθρο 4 - Αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων - Διενέργεια πραγματογνωμοσύνης - Ψυχολογικά τεστ»

1. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και του άρθρου 4 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα

που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9).

2. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του F, Νιγηριανού υπηκόου, και του Bevandorlasi is Allampolgarsagi Hivatal (Γραφείου Μεταναστεύσεως και Ιθαγένειας, Ουγγαρία) (στο εξής: Γραφείο), σχετικά με την απόφαση με την οποία απορρίπτεται η αίτηση ασύλου του F και διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει κώλυμα για την επαναπροώθησή του.

Το νομικό πλαίσιο

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών

3. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, προβλέπει, στο άρθρο της 8, παράγραφος 1, τα εξής:

«Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.»

Το δίκαιο της Ένωσης
Η οδηγία 2005/85/ΕΚ

4. Το άρθρο 2, στοιχείο ε', της οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (ΕΕ 2005, L 326, σ. 13), έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

[...]

ε) "αποφαινόμενη αρχή", κάθε οιονεί δικαστική ή διοικητική αρχή κράτους μέλους υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου και αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων πρωτοβαθμίας στις εν λόγω υποθέσεις, με την επιφύλαξη του παραρτήματος Ι».

5. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της ως άνω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Για όλες τις διαδικασίες, τα κράτη μέλη ορίζουν αποφαινόμενη αρχή υπεύθυνη για τη δέουσα εξέταση των αιτήσεων βάσει της παρούσας οδηγίας [...].»

6. Το άρθρο 8, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αποφάσεις της αποφαινόμενης αρχής επί των αιτήσεων ασύλου να λαμβάνονται μετά τη δέουσα εξέταση. [...].»

7. Το άρθρο 13, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής διευκρινίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίζουν ότι οι προσωπικές συνεντεύξεις διεξάγονται σε συνθήκες που επιτρέπουν στους αιτούντες να εκθέσουν διεξοδικά τους λόγους των αιτή-